

با اطمینان بگوییم ایران یک کشور دریایی است

سریه گروه اقتصاددریامحور – اقتصاد دریامحور که در عرف بین الملل به آن اقتصاد آبی یا blue economy - برگرفته از رنگ آبی گستره های دریایی – گفته می شود، در واقع، در برگیرنده کلیه فعالیت های اقتصادی مربوط به عرصه های آبی و سواحل مانند شیلات، گردشگری و حمل و نقل دریایی و همچنین صنایع نوظهور از جمله انرژی های تجدید پذیر، آبی پروری، فعالیت های استخراج در دریا، بیوتکنولوژی و زیست هوشناسی دریایی است.

اقتصادسرآمد: از کلام شـما می توان این نتیجه را گرفت که مسئولان امر، رویکرد خشکی‌گرا دارند و ارتباط آنان به بدنه کارشناسی و تصمیم ساز حوزه دریا، محکم و وثیق نیست؟ نه دانش لازم وجود دارد، نه تجربه لازم و نه اشتیاق به دریا و در مقابل، ترس از دریا و تصمیم گیری های کلان برای رویکرد اقتصاد دریامحور وجود دارد و نتیجه همه این ها می شود گرایش به خشکی، ایجاد کارخانجات بزرگ آب پر در خشکی و در پی آن، تجمع جمعیت در خشکی و کویر و در نهایت معضلات آب و ترافیک و... و از آن سو، خلوتی سواحل و سکوت دریا و آبادنشدن جایی مانند مکران که به زعم رهبر انقلاب «گنج پنهان» است و بعد از یک دهه از این خطاب، هنوز هیچ اقدام موثری برای کشف گنج پنهان صورت نگرفته است.

کاپیتان مزی‌نی فر: کاملاً درست است.

اقتصادسرآمد: تأکید بر اقتصاد دریامحور و نقش حیاتی آن، اصولاً به چه چیزی اشاره می کند و اساساً به نگاه شما اقتصاد دریامحور چیست و به طور دقیق ما در باره چه چیزی سخن می گوئیم؟

کاپیتان مزی‌نی فر: آن چه به عنوان اقتصاد آبی و در رویکرد نوین، اقتصاد سبز و پایدار دریایی مبتنی بر توسعه همه جانبه مطرح است استفاده پایدار از منابع و ظرفیت ها در گستره های آبی شامل اقیانوس ها، دریاها، دریاچه ها و رودخانه ها در بستر، زیربستر و در بالای بستر (هوا) ضمن حفظ محیط زیست می باشد.

اقتصادسرآمد: با توجه به نکته با اهمیت ذکر شده، آیا رویکرد امروژین اقتصادی برای کشور ایران، بیشتر خشکی گراست یا دریاگرا؟

کاپیتان مزی‌نی فر: متأسفانه دریاکرا نیست. ما اگر بخواهیم براساس تعریف بالا، درباره زیرحوزه های اقتصاد دریایی صحبت کنیم؛ حوزه هایی مانند حمل و نقل دریایی یا به طور کلی لجستیک و زنجیره تأمین، حوزه بنادر –اگر بخواهیم به صراحت حرف بزنیم، بنادر ما بنادر نوع ۳ هستند و روزآمد نیستند-حوزه شیلات، کشتیرانی و صنایع مرتبط، بخش فراساحل در صنعت نفت، مبحث محیط زیست دریایی، ترانزیت و حوزه با اهمیت فوق العاده گردشگری و توریسم دریایی و ساحلی وجود دارد که هر کدام می تواند ارزش های افزوده فراوانی را برای کشور ایجاد کند. در کشورهای توسعه یافته جهان پنجاه درصد GDP متعلق با اقتصاد دریاست و در کشورهای در حال توسعه این شاخص به ده درصد می رسد؛ اما متأسفانه در کشور ما علیرغم برخورداری از ۴۰ درصد مرز آبی، ۷۸۰۰ کیلومتر ساحل آبی و ۵۸۰۰ کیلومتر ساحل دریایی این شاخص کمتر از ۲ درصد می باشد. بازرقا زیاد می توانیم بگوییم که ۵ درصد سواحل به کار گرفته شده است و برای ۹۵ درصد از سواحل اصلاً فکر، اقدام و برنامه ریزی درباره آن نشده است. قرار بوده است که برنامه ششم توسعه کشور دریامحور باشد؛ اما متأسفانه فقط چند پاراگراف درباره دریا را شامل می شده است. درباره برنامه هفتم هم بحث دریامحوری آن مطرح است که بعدی می دانم مثل گذشته بیشتر از چند سطر به آن بپردازند.

اقتصادسرآمد: ادعا می شود چون در گذشته از نیروی دریایی ضعیفی برخوردار بوده ایم، صنایع آب بر ما در دل کویر و استان هایی مانند اصفهان، مرکزی و یزد مستقر شدند و به دلیل ضعف نیروی دریای امکان تسلط دشمن بر سواحل و صنایع سنگین ما ممکن بوده است. آیا این منطق به نظر شما همچنان پیرجاست؟

کاپیتان مزی‌نی فر: به نظر من، این منطق شفاف نیست و به صراحت باید بگوییم در استقرار این صنایع بحث رانت مطرح می باشد. از طرفی به دلیل نبود زیرساخت کافی برای زندگی متخصصان این صنایع در سواحل جنوب –به ویژه سواحل مکران –از بندرعباس تا زراباد و کنارک و تا پاسباندر، علت دیگری برای این گونه مکانیابی می توان برشمرد.

ما می دانیم طی هفتاد سال اخیر نیروی دریایی ما نیروی ضعیفی نبوده است و علاوه بر آن مؤلفه های قدرت دریایی تنها نیروی دریایی نیست و فقط بخشی

از آن محسوب می شود؛ ناوگان تجاری دریایی، ناوگان تجاری نفت کشت بکش دیگر آن هستند، بنابراین ادعای تهدید، مبنای محکمی ندارد؛ چراکه هفتاد درصد پایتخت اقتصادی کشورهای مهم دنیا شهرهای ساحلی هستند و صنعتی ترین و پرجمعیت ترین شهرهای دنیا در حاشیه دریا قرار گرفته اند. به نظر من، فقدان نگاه کارشناسی و آمایش سرزمین که هنوز هم گریبان گیر ماست، متیلا به سطوح برنامه ریز و تصمیم گیر ماست که حتی الان هم طرح ها و پروژه های کلان ما دور از سواحل پیگیری و اجرایی می شوند.

در سواحل جنوب دریای عمان و خلیج فارس و در شهرهایی مانند جبل علی، دبئی، مسقط و دوحه که فعالیت های اقتصادی پرشماری در جریان است، مگر به پشتوانه نیروی دریایی نیرومند آن کشورها می باشد؟ آیا مثلاً دبئی که یک مرکز بین المللی ترانزیتی شده است، به واسطه و حفاظت نیروی دریایی کشور امارات فعال می باشد و یا پای مؤلفه های دیگر قدرت در میان است؟

اقتصادسرآمد: در باره فرضیه قدرت دریایی، نکته بسیار مهمی بیان کردید و به درستی به امارات اشاره داشتید. حال به طور کلی و با توجه به آنچه تاکنون درباره آن سخن گفته ایم، اقتصاد ایران بالقوه دریایی است؛ اما از این مزیت بهره چندانی نبرده و بالفعل نشده است. و اینکه توصیه می شود مسئولان امر، به جای تصمیمات سیاسی، تصمیمات اقتصادی بگیرند و به سواحل به خصوص سواحل مکران رو کنند، جمع بندی شما چیست؟

کاپیتان مزی‌نی فر: از ویژگی های اقتصاد دریامحور؛ راهبردی، تحول آفرین و توسعه گرا و در عین حال جامع است. یعنی شما نمی توانید در اقتصاد دریا در هیچ یک از وجوه آن، نگاه جزیره ای و بخشی داشته باشید. رویکرد توسعه در دریا نیز همه جانبه است چرا که استانداردهای توسعه در دریا به مراتب نسبت به استانداردهای خشکی بالاتر و به هم پیوسته است. و شما اگر یک شغل در دریا ایجاد کنید به صورت زنجیره پایدی و خودکار ۹ شغل در ساحل ایجاد می شود و بنابراین براساس اقتصادمقاومتی هم اگر تحلیل شود، راهبردی به جزء رجوع به دریا و اقتصاد دریایی نداریم و اگر الان به این اقتصاد رو نکنیم، شاید در سال های آتی با هزینه های بسیار بیشتر و عقب ماندگی و نیاز بیشتر به تکنولوژی های مورد نیاز، مجبور به این کار شویم.

به بهانه روز ملی خلیج فارس؛

۳برنامه محیط زیست برای حفاظت از لاک پشت ها و پستانداران خلیج فارس

سریه مدیرکل دفتر حفاظت از زیست بوم ها و سواحل دریایی سازمان حفاظت محیط زیست از اجرای سه برنامه برای حفاظت از لاک پشت ها و پستانداران خلیج فارس از جمله دلفین گوژپشت خبر داد.به گزارش اقتصادسرآمد،محمد طالبی متین در گفت وگو با ایسنا با اشاره به تاریخچه پیدایش خلیج فارس توضیح داد: خلیج فارس به دلیل موقعیت جغرافیایی خود در طول تاریخ همواره نامش بر سر زبان ها بوده است، به طوری که آن را با نام خلیج فارس یا دریای پارس می شناسند. در رابطه با پیدایش خلیج فارس زمین شناسان معتقدند که در حدود ۵۰۰ هزار سال پیش، صورت نخستین خلیج فارس در کنار دشت های جنوبی ایران تشکیل شده و به مرور زمان به صورت فعلی در آمد.طالبی متین درباره طرح پایش ساحلی و فراساحلی خلیج فارس و دریای عمان که با مشارکت پژوهشگاه ملی اقیانوس شناسی و علوم جوی به عنوان مجری انجام شده است، توضیح داد: در این طرح صندوق ملی محیط زیست به عنوان کارفرما و معاونت محیط زیست دریایی و تالاب های سازمان حفاظت محیط زیست ناظر بوده است. وی با اشاره اینکه نتایج این طرح که در اسفندماه سال گذشته منتشر شد، گفت: مهم ترین پایش انجام شده طی سال های اخیر پس از اجلاس سال ۲۰۰۶ سازمان راپمی است. از این پایش ۲۵ جلد گزارش معتبر در زمینه های مختلف علوم اقیانوس شناسی از قبیل تعیین وسعت منطقه کم اکسیژن در خلیج فارس، رصد منطقه کم اکسیژن در دریای عمان، سنجش آلاینده های مواد مغذی، مواد نفتی، سموم و غیره در آب و رسوب، ثبت داده های هوشناسی و داده های فیزیکی و شیمیایی در لایه های مختلف آب از سطح تا نزدیک بستر دما، شوری، چگالی، غلظت اکسیژن محلول، غلظت کلروفیل و کدورت آب، ارزیابی میزان اسیدی شدن محیط های دریایی، رصد پستانداران دریایی، ارزیابی گیاهان و جانوران شناورزی و کف زی دریایی و صحت سنجی داده های ماهواره ای تهیه شد و تصویر صحیح و روزآمدی از وضعیت محیط زیستی دریایی خلیج فارس و دریای عمان به عنوان مستندات علمی و استاندارد برای حفاظت آگاهانه، هدفمند و موثر تر از این اکوسیستم های آبی ارزشمند به دست آمد.

رئیس سازمان شیلات ایران:

خوزستان ظرفیت های خالی برای توسعه آبی پروری دارد

سریه معاون وزیر و رئیس سازمان شیلات ایران گفت: خوزستان ظرفیت های خالی زیادی برای توسعه آبی پروری به منظور تأمین نیازهای کشور دارد.به گزارش اقتصادسرآمد، سیدحسین حسینی در جمع کارشناسان و مدیران شیلات خوزستان افزود: ظرفیت های استان خوزستان به گونه ای است که به تنهایی می تواند به اندازه کل کشور در حوزه شیلات تولید داشته باشد، اما هنوز دارای ظرفیت های خالی است. وی با بیان اینکه سرانه مصرف آبزیان در خوزستان به مصرف جهانی نزدیک شود افزود: آبی مصرفی خوزستان باید به کل کشور ترویج شود.رئیس سازمان شیلات ایران گفت:با توجه به تولید بالا و تنوع و طیف صحیح آبزیان در استان خوزستان، سرانه مصرف آبزیان در استان خوزستان باید به اندازه میانگین سرانه مصرف جهانی برسد.حسینی افزود: صنعت شیلات می تواند در حوزه های تحول و پیشرفت نقش آفرینی کند و با جذب سرمایه گذاری خواهد توانست در مهار تورم موثر واقع شود. معاون وزیر و رئیس سازمان شیلات ایران خاطر نشان کرد: الزامات و مکانیزم های اجرایی جهت سازگاری با شرایط کم آبی مورد بررسی قرار گیرد و با آسیب شناسی کارشناسی و بهره مندی از تمام ظرفیت ها به سمت پیشرفت و افزایش تولید در واحد سطح عمل کنیم.رئیس سازمان شیلات ایران در ادامه با اشاره به تهیه اطلس شیلات کشور گفت: اطلس شیلات کشور دارای برش استانی و شهرستانی است و شامل موضوعاتی از جمله ترکیب گونه ای و تنوع گونه ای است که نقشه راهی برای بهره مندی از ظرفیت های موجود و ارزیابی مناطق مختلف شیلاتی است.معاون وزیر با بیان اینکه در سالی که رونق تولید است و انتظاراتی از بخش های تولید و تحول وجود دارد به اهمیت ارتقای بهره وری از مراکز بازسازی ذخایر اشاره کرد گفت: مراکز بازسازی ذخایر بسیار مهم است و سیاستگذاری اصلی مبنی بر تغییر رویکرد از مدیریت صرفاً دولتی به سمت نظارت دولتی و حاکمیتی و بهره برداری توسط بخش خصوصی با حفظ کاربری است.رئیس سازمان شیلات کشور با اشاره به مصرف سرانه ۱۸ کیلوگرم آبی در استان خوزستان ادامه داد: انتظار داریم که مصرف سرانه استان خوزستان به میانگین جهانی برسد و با برگزاری جشنواره ها و تویچ فرهنگ آبی مصرفی، به کل کشور ترویج شود.

دوشنبه ۱۱ اردیبهشت ۱۴۰۲ - سال هفتم - شماره ۱۶۲۴

اقتصاد دریا

بندر کنگ

جایگاه اجتماعی زنان در شکل گیری نظام خانه های بندر کنگ
دکتر حسین سلطان زاده، ناعمه دبیری نژاد – احساس آسایش خاطر و مطلوبیت مکان به ویژه برای جنس مؤنث از دغدغه و اهداف معماران از دیرباز بوده زنان با استفاده از سرشست خاص خود ویژگی و نیازهای متفاوت، منجر به خلق فضا و ارتباط فضایی شدند که در راستای مطلوبیت و برطرف کردن نیازهایشان است. بام یکی دیگر از عرصه های مهم زندگی در بندر کنگ است که زن نیز در آن حضور می یابد وجود جان پناه های بلند و دو تکه که جلوسوی دریا را می گیرد، فقط در این منطقه مشاهده می شود (در سایر شهرهای جنوبی جان پناه های مشبک داریم).

وجود مطبخ های فصلی که در فصول گرم برای پخت و پز مورد استفاده قرار می گرفت تا زنان در محیطی خنک تر به آشپزی بپردازند می توان علت استفاده از این جان پناه ها باشد. در همجواری بام ها در کنار یکدیگر جان پناه ها بلندتر می شد تا دید از بام مجاور وجود نداشته باشد. علاوه بر این سایه اندازی جان پناه و اتاق های دیگر بر روی بام برای گذران اوقات فراغت و کارهای روزمره زنان مورد استفاده قرار می گرفت و سلبه اندازی روی بام از نفوذ گرمای خورشید به درون خانه جلوگیری می کند.

ورودی یکی از عوامل مهمی است که محرمیت در آن بسیار مورد توجه بوده تا دید از معبر یا جلوی درب قرار گرفته وجود نداشته باشد. بر خلاف معماری گرم خشک ایران که بعد از هشتی وارد دالان و حیاط می شویم خانه های کمی از این راه برای ایجاد محرمیت در ورودی بهره برده اند؛ اکثر خانم ها از روش هایی از جمله اختلاف ارتفاع، پیچش در هشتی و درب دوم، زمانی که ورودی رو به حیاط است استفاده شده است.

مجلسی (اتاق مهمان) از دیگر فضاهایی است که تحت تأثیر منزلت و کارکرد زن در کنار درب ورودی درون هشتی است و به حیاط مرکزی ارتباط مستقیم ندارد، مجلسی هایی که مختص زنان و مراسمات آن هاست درون حیاط قرار دارد.

مطبخ به عنوان فضایی مهم که زن در آن نقش به سزایی دارد در جبهه ی ورودی واقع شده تا دید به آن کم باشد؛ در خانه هایی که در جبهه دیگر قرار گرفته عقب رفتگی مطبخ را مشاهده می کنیم. علاوه بر آن مطبخ فصلی نیز در برخی خانه ها بر روی بام برای فصول گرم و ایجاد آسایش برای زنان قرار داشته است.

حمام برخلاف معماری سایر نقاط ایران در اتاق ها وجود دارد و هر اتاق برای خود یادو اتاق مشترک یک حمام دارند به دلیل تعدد خانوار و اعتقاداتی که نباید شب از خانه خارج شد (به دلیل تبعیدی ها و حضور جن) به وجود آمده، همچنین مسائلی از جمله وضو گرفتن ۵ گانه زنان به شیوه اهل تسنن و دور نگه داشتن لباس هایشان از دید مردان که بعد از شست و شو در حمام خشک می شد می توان دلیل حمام های متعدد در خانه باشد. آب حمام نیز از خانه خارج نمی شد و به مستی (گودال باغچه) درون حیاط می ریخت. هر یک از این عوامل نمود متنوعی در خانه های بندر کنگ دارند که این راهکارها ما را در تدوین اصول و ضوابط طراحی واحدهای مسکونی برای نسل های بعد با توجه به نیازهای کنونی و آتی و تغییرات اجتماعی و نقش زن در جامعه کنونی یاری می سازد.

خبر

مراسم روز ملی خلیج فارس در خرمشهر برگزار شد
همایش روز ملی خلیج فارس با حضور دانشجویان و اساتید دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر برگزار شد.به گزارش اقتصاد سرآمد، امیر اشتری لرکی در محل این دانشگاه گفت: برای حل مشکلات کشور و توسعه منابع ملی باید از ظرفیت آبی کشور استفاده کرد.وی اظهار کرد: در طول تاریخ دسترسی به منابع آبی و حضور در دریا تمدن ساز بوده و از این رو خلیج فارس به عنوان شاهراه کلیل دسترسی کشور به آب های بین المللی و دریاهای آزاد اهمیت زیادی دارد.وی افزود: حضور مقتدرانه ایران در خلیج فارس آثار مطلوبی دارد که مهمترین آن ایجاد امنیت در منطقه است.رئیس دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر به سالروز آغاز عملیات فتح المبین در ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۱ شد اشاره کرد و گفت: اگر جنوب غرب کشور در اشغال دشمن می ماند دسترسی به آبهای خلیج فارس در این منطقه قطع می شد.استاد دانشگاه تربیت مدرس و معقق جغرافیایی سیاسی از خلیج فارس به عنوان محلی برای تلافی تمدن های بشری که همواره مورد توجه قدرت های جهانی است نام برد و گفت: خلیج فارس به عنوان مروراید توسعه بشر همواره مورد توجه قرار گرفته و همین موضوع باعث شده تا رقابت های استعماری در منطقه شکل گیرد.مصطفی قادری افزود: خلیج فارس منطقه راهبردی در زمینه ذخایر انرژی است که همین موضوع باعث شده تا قدرت های جهانی جهت تأمین منافع خود برای تسلط بر آن رقابت دارند.